

**ENTREPRENEURIAL COMPETENCE OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL
TEACHER: THEORETICAL ASPECTS**

**ПІДПРИЄМНИЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ**

Raïsa Prima

доктор педагогічних наук, професор
E-mail: primar@ukr.net
ORCID: 0000-0002-3278-1900
Волинський національний університет
імені Лесі Українки, Україна

Raisa Prima

doctor of Pedagogical Sciences, Professor
E-mail: primar@ukr.net
ORCID: 0000-0002-3278-1900
Lesya Ukrainka Eastern european national
university, Ukraine

Tetyana Bortnyuk

кандидат економічних наук
E-mail: tanya.bortnyuk@gmail.com
Комунальний заклад вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради, Україна

Tetiana Bortniuk

PhD of Economic Sciences
E-mail: tanya.bortnyuk@gmail.com
Lutsk Pedagogical College,
Volyn Regional Council, Ukraine

ABSTRACT

The article reveals some aspects of the essential characteristics of the concept of «entrepreneurial competence» and theoretically substantiates the foundations of the formation of entrepreneurial competence in the educational environment of higher education. It is noted that modern world trends target the national economy on an innovative path of development and, as a consequence, the orientation of vocational education to train future professionals to be initiative, independent, enterprising and creative. These qualities define entrepreneurial competence as a key one, that contributes to personal success, allows you to solve various problems in everyday, professional, social life. In the Concept of the New Ukrainian School, taking into account the Recommendations of the European Parliament and the Council of Europe on the formation of key competencies of lifelong learning, initiative and entrepreneurship is one of the key life competencies. Therefore, the problem of forming entrepreneurial competence in synergy with the development of professional skills of students – future teachers is quite significant. In this context, the issue of formation of entrepreneurial competence in the process of professional training of future teachers is outlined, which will contribute to the improvement of the educational process, required for successful self-realization in society.

Key words: *competence, competence approach, key competencies, new Ukrainian school, entrepreneurial competence, today's teacher.*

Постановка проблеми. Сучасні процеси соціально-економічного розвитку, пов'язані зі вступом в інформаційну фазу цивілізації, та розбудова економіки, ставлять перед системою освіти особливі освітні завдання, пов'язані з підготовкою дітей та молоді до дорослого життя в нових умовах навколишнього середовища, що динамічно змінюється. Ці виклики є ще більш значимими для України, де умови життя формуються не

Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: Педагогічні науки. Випуск 49.

лише під впливом загальних цивілізаційних змін та міжнародного оточення. Все ще істотно значення мають трансформаційні процеси, пов'язані з відходом від командно-адміністративної (планової) економіки та побудови економіки на ринкових засадах, а також інтеграційні процеси. Так, значна перевага іноземних транснаціональних корпорацій є результатом їх історичного розвитку після Другої світової війни на ринкових конкурентних засадах та, як наслідок, можливості більшого накопичення капітальних ресурсів. Суттєво, що й сьогодні їх здатність залучати та акумулювати кращий людський капітал та провадити інноваційну діяльність не викликає сумнівів. Саме тому сучасні тенденції націлюють національне господарство на інноваційний шлях розвитку та, як наслідок, орієнтацію професійної освіти на підготовку майбутніх фахівців, ініціативних, самостійних, підприємливих та креативних, які вмотивовані до отримання якісних знань, формування професійних компетентностей, необхідних для забезпечення високого рівня життя і зайнятості, сприяння соціальній згуртованості для сталого розвитку суспільства. У зв'язку з цим особливої ваги набуває питання підготовки компетентного вчителя, фахівця своєї справи, здатного впроваджувати Концепцію Нової української школи (НУШ), одним із ключових компонентів якої є новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві. Так, у Концепції НУШ, з урахуванням Рекомендацій Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя, ініціативність і підприємливість є однією з ключових життєвих компетентностей. А відтак, досить вагомою постає проблема формування підприємницької компетентності у синергії з розвитком професійної майстерності студентів – майбутніх учителів початкової школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існує значна кількість наукових праць, присвячених дослідженню різних аспектів підприємницької компетентності особистості та формуванню педагогічних засад економічної освіти. Так, наприклад, дослідження поняття «підприємницька компетентність» як ключової компетентності окреслено в працях Т.Гільберг та С. Тарнавської; М. Рудь, Г. Назаренко, В. Узунов, О. Пометун, І.Зимня, Ш.Мунді, Ю. Білова, О. Проценко розглядають підприємницьку компетентність як аналог компетентності підприємливості та фінансової грамотності. Проблема змісту й методів формування підприємницької компетентності в процесі професійної підготовки майбутнього фахівця різноаспектно висвітлена у наукових розвідках: з позицій системно-діяльнісного підходу і застосування педагогічних технологій навчання підприємництву в ракурсі змісту, цілей і чинників підприємницької поведінки (М. Вебер, Дж. Аткинсон, Г. Дюркгейм, В. Зембарт, А. Кудінова, Т. Кулаковський, М. Пітерс, Дж. Ронен, Р. Хізрич); змісту і методів формування економічної та підприємницької компетентності у процесі навчання (Н. Баловсяк, А. Гейлик, Г. Ковальчук, Н. Побірченко, О. Сулаєва, Т. Фурман); розвитку креативності майбутніх фахівців (Г. Альтшуллер, Д. Богоявленська, А. Губенко, Д. Кохановська, С. Максименко, В. Моляко, С. Ребрик, В. Роменець). Проте на сьогодні недостатньо дослідженим є формування підприємницької компетентності майбутніх учителів початкової школи в умовах нової філософії освіти.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні підвалин формування підприємницької компетентності в освітньому середовищі закладу вищої освіти, розкритті деяких аспектів сутнісної характеристики поняття «підприємницька компетентність».

Виклад основного матеріалу. Впровадження компетентнісного підходу як одного з напрямів оновлення системи професійної підготовки майбутнього педагога окреслює необхідність визначення поняття «компетентність», «підприємницька компетентність», відстеження їх становлення та тлумачення науковцями.

Поняття «компетентний» у довідкових виданнях тлумачиться як кваліфікований; тямущий; добре обізнаний, авторитетний у певній галузі. Термін «компетенція» використовується частіше для визначення меж дії фахівця, а «компетентність» – для оцінки якості його діяльності. У словнику іншомовних слів компетентність розглядається

Scientific Bulletin of the IZmail State University of Humanities.
Section Pedagogical Sciences. Issue 49

як здатність установити й реалізувати зв'язок між «знанням-умінням» і ситуацією; поінформованість та авторитетність (Морозов С.М., Шкарапута Л.М., 2000: 680).

Компетентність (у перекладі з лат. «competentia») – це інтегративне утворення особистості, що поєднує знання, вміння, навички, досвід й особистісні якості, які зумовлюють прагнення, готовність і здатність розв'язувати проблеми і завдання, що виникають у реальних життєвих ситуаціях, усвідомлюючи при цьому значущість предмета і результату діяльності (Химинець В., 2010).

Засновники компетентнісної парадигми освіти (Н. Авшенюк, А. Хуторської, Н. Бібік, Н. Кічук, О. Савченко, Дж. Равен та інші) розглядають цю дефініцію як інтегровану якість особистості, що органічно поєднує знання, способи діяльності та практичний досвід і виявляється в готовності й здатності особистості до успішної професійної діяльності. Тобто термін «компетентність» констатує реальні здібності особистості; те, що вона вже досягла, порівняно з нормативними вимогами (Грамастик Н., 2019: 35-42). Так, Н. Бібік розглядає «компетентність» як інтегрований результат освіти і придбану характеристику особистості. Процес формування компетентності, на думку дослідниці, неодмінно потребує перегляду стратегій освіти, а саме зміщення акцентів з репродуктивного транслявання знань на розвиток здатності практично діяти (Бібік Н. М., 2015: 47-58). За О. Савченко компетентність – це спеціально структурована сукупність знань, умінь, навичок, ставлень, певного досвіду, що набуваються у процесі навчання та особистого пізнавального і життєвого досвіду (Савченко О., 2010). Вчена розглядає компетентну людину як таку, що застосовує стратегії, найсприятливіші для виконання окреслених завдань.

Варто зазначити, що міжнародна наукова спільнота (D. Atkinson, D. Ruchen, A. Moore) поняття «компетентність» здебільшого розуміє як визначальну й стратегічну мету освіти, яка інтегрує в собі багатофункціональний набір знань, умінь, навичок, необхідних у професійно-педагогічній діяльності. Крім того, науковці наголошують на тому, що в основі компетентності лежить сформоване критичне мислення, яке динамічно розвивається в процесі практико-орієнтованої діяльності (Грамастик Н., 2019). Польські дослідники Tadeusz Oleksyn, Bogdan Nogalski і Janusz Śniadecki розглядають сутність компетенції (компетентності) як освіту, досвід і вміння, таланти та схильності, а також психофізичні особливості та поведінку, яких очікують роботодавці; повноваження, обов'язки та відповідальність у практичних діях, які присвоюються заданій посаді (Borgiasz M., 2017).

Так, у Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя (2006) компетенції визначаються як набір знань, навичок та відношень, що стосуються ситуації; основні (ключові) компетенції – це ті, які необхідні всім громадянам для особистої реалізації та розвитку, активного громадянського життя, соціальної єдності та можливості працевлаштування (Рекомендація 2006/962/ЄС..., 2006).

В Україні на законодавчому рівні поняття «компетентність» отримало своє дефініціювання у Законі України «Про освіту» (2017), де компетентність – це динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність (Закон України «Про освіту», 2017).

Як бачимо з вище окресленого, стосовно дефініції поняття «компетентність» серед дослідників, науковців та законодавців особливих розбіжностей немає. Дещо інакше виглядає ситуація з трактуванням категорії «підприємницька компетентність». Так, у Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя однією з 8-ми ключових компетенцій є ініціативність та взаємодія (sense of initiative and entrepreneurship), що передбачає творчість, інноваційний підхід та ризикованість, вміння планувати та організувати

Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: Педагогічні науки. Випуск 49.

проекти для досягнення цілей.

У Концепції НУШ з урахуванням Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя визначено орієнтири у формуванні такої ключової компетентності, як ініціативність та підприємливість, що передбачає вміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави; вміння раціонально вести себе як споживача, ефективно використовувати індивідуальні заощадження, приймати доцільні рішення у сфері зайнятості, фінансів тощо (*Нова українська школа...*, 2016).

У Законі України «Про освіту» та Державному стандарті початкової освіти (2018) ця компетентність формулюється як «підприємливість та фінансова грамотність», що передбачає ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень (*Закон України «Про освіту»...*, 2017).

У Рамковій програмі оновлених ключових компетентностей для навчання протягом усього життя Європейського Парламенту і Ради Європейського Союзу (2018) уже вжито категорію «підприємницька компетентність» (entrepreneurship competence) (порівняно з формулюванням у Рекомендаціях (2006) відповідної ключової компетентності «ініціативності та взаємодії» (sense of initiative and entrepreneurship) (*ANNEX...*, 2018).

У розробленому Міністерством освіти і науки України проекті Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» та «Вчитель закладу загальної середньої освіти» виокремлено підприємницьку компетентність як загальну компетентність, що забезпечує здатність до творчого пошуку й реалізації нових ідей, до самопрезентації та результатів своєї професійної діяльності; здатність до керування власним життям і кар'єрою (*МОН пропонує...*, 2020).

Тож цілком правомірно стверджувати, що оволодіння підприємницькою компетентністю не є пріоритетом виключно для студентів економічних спеціальностей, позаяк її формування відбувається не тільки під час опанування економічних дисциплін. Відтак, урахувавши новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, підприємливість як ключова компетентність НУШ є однією з наскрізних ліній кожного навчального предмета, тобто навчальні предмети мають бути пронизані орієнтацією на її формування. Таким чином, можемо констатувати, що підприємницька компетентність сучасного вчителя є необхідною особистісно-професійною якістю, формування якої є одним із першочергових завдань, необхідних для вирішення у процесі фахової підготовки.

Відзначимо, для глибини наукового аналізу вважаємо за необхідне внести деякі уточнення щодо дефініції поняття «підприємницька компетентність». Так, аналізуючи доробки вітчизняних учених щодо трактування підприємницької компетентності, ми дійшли висновку, що більшість із них розглядає цю категорію як комплекс особистісних або ділових якостей, навичок, модель поведінки, сформованість яких допомагає успішно вирішувати певні бізнес-завдання і домагатися високих результатів (Майковська, 2017: 112-117). Зокрема, О. Проценко зазначає, що формування підприємницької компетентності – це складний, суперечливий, різнорівневий процес, який передбачає опанування особистістю підприємницьких знань, становлення підприємницької поведінки за умови відповідного формування свідомості (Проценко, 2013: 298-301).

Погоджуємося з думкою польського науковця Я. Стройного (Jacek Strojny), що педагог, який володіє підприємницькою компетентністю, – оптиміст, і ця риса сприяє появі успіху, адже успіх залежить від того, як сприймається світ, яким є ставлення до інших людей. Поставлена мета буде досягнута навіть тоді, коли є перешкоди. На шляху вчителя часто виникають труднощі, але він, як підприємець-оптиміст, сприймає їх, як щось тимчасове, що може мати досвід, призведе до успіху. Це школа, де вчителі повинні

**Scientific Bulletin of the Izmil State University of Humanities.
Section Pedagogical Sciences. Issue 49**

виконувати цю роль (Strojny, 2007: 205-211). Тому педагог, формуючи мотивацію, впевненість у собі та віру у свої можливості, розвиває в учнів ентузіазм та силу керувати своєю долею. Адже самооцінка та мотивація – це ознаки особистого підприємництва, які так потрібні, щоби скеровувати своє життя.

Зрозумілим є й те, що трансформаційні процеси, які відбуваються в усіх сферах суспільного життя, впливають на людину, спонукають використовувати усі інтелектуальні можливості та бути відкритими для змін. За таких обставин переваги на боці особистості, яка не боїться нових, складних і невідомих ситуацій, може рухатися вперед із правильною мотивацією для досягнення наміченої мети. Брати активну участь у проєктах та шукати нові рішення у площині мінливої реальності. Саме так, на нашу думку, сучасний учитель повинен проявляти власну підприємницьку компетентність, яка є запорукою його професійної мобільності.

Висновки. На підставі проведеного теоретичного аналізу можемо констатувати, що сучасний учитель повинен бути не тільки всебічно підготовленим у сенсі професійних компетенцій, але й вирізнятися компонентом таких професійно необхідних особистісних якостей, як самостійність, професійна мобільність, креативність, підприємливість, прагнення до успіху, адаптація до суспільних змін тощо. Саме ці якості й визначають підприємницьку компетентність як ключову, таку, що сприяє особистісному успіху, дає змогу вирішувати різноманітні проблеми в повсякденному, професійному, соціальному житті. Таким чином, формування підприємницької компетентності у процесі фахової підготовки майбутніх учителів забезпечить вдосконалення освітнього процесу, дозволить розкрити усі потенційні можливості сучасного педагога НУШ. *Перспективи подальших наукових розвідок* пов'язуємо з розкриттям специфіки підприємницької компетентності майбутніх учителів початкової школи, дослідженням педагогічних умов її формування та розвитку в умовах освітнього процесу закладу вищої освіти.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Бібік Н. М. Переваги і ризики запровадження компетентнісного підходу в шкільній освіті. *Український педагогічний журнал*. № 1. 2015. С. 47-58. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=ukgrj_2015_1_8

Грамастик Н. Феномен компетентності в контексті нової парадигми природничої освіти. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія «Педагогічні науки»*. Вип. 45. 2019. С. 35-42. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/issue/view/4>

Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38-39. ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Майковська В. І. Сутність і структура підприємницької компетентності майбутніх фахівців в Україні. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. Випуск 1 (87). 2017. С. 112-117.

МОН пропонує для громадського обговорення проєкт Професійного стандарту. 2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-profstandartu-za-profesiyami-vchitel-pochatkovih-klasiv-zzso-vchitel-zzso>

Морозов С. М., Шкарапута Л. М. Словник іншомовних слів. К.: Наукова думка, 2000. С. 680.

Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. 2016. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>

**Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного
університету. Серія: Педагогічні науки. Випуск 49.**

Проценко О. Підприємницькі уміння як складник життєвої компетентності учнів професійно-технічних навчальних закладів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Вип. 30 (83). 2013. С. 298-301.

Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» від 18 грудня 2006 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975#Text

Савченко О. Компетентнісний підхід у сучасній вищій школі. *Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку*. Випуск № 3. 2010. URL: <http://www.intellct-invect.org.ua>

Химинець В. Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя. Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти. 2010. URL: <http://zakinpro.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>

ANNEX to the Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning. Brussels, 2018. URL: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/annex-recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf>

Borgiasz M. 2017. Kompetencje przedsiębiorcze – ich rola i znaczenie w pracy współczesnego nauczyciela. *Szkoła – Zawód – Praca*. 14 (185-201). 2017. URL: <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-0f814c30-a171-4cb5-88a9-a76bea995b2a>

Strojny J. 2007. Kształtowanie postawy przedsiębiorczej – procesy socjalizacji i autokreacji, [w:] P. Wachowiak, M. Dąbrowski, B. Majewski (red.). *Kształtowanie postaw przedsiębiorczych a edukacja ekonomiczna*, FPiAKE, Warszawa. 2007. S. 205-211. URL: http://www.olimpiada.edu.pl/upload/pliki_2edycja/przedsiębiorczoscFPAKE_publicakcja.pdf

REFERENCES

Bibik N.M. (2015). *Perevahy i ryzyky zaprovadzhennia kompetentnisnogo pidkhotu v shkilnii osviti*. [Advantages and risks of introducing a competency-based approach in school education] *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*. № 1. Pp. 47-58 [in Ukrainian] URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=ukrpj_2015_1_8

Gramatik N. (2019). *Fenomen kompetentnosti v konteksti konteksti novoi paradyhmy pryrodnychoi osvity*. [The phenomenon of competence in the context of the new paradigm of natural education] *Naukovyi visnyk Izmail'skoho derzhavnogo humanitarnoho universytetu*. Seria «Pedahohichni nauky». Vyp. 45. Pp. 35-42 [in Ukrainian] URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/issue/view/4>

Zakon Ukrainy «Pro osvitu». Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2017, № 38-39, p. 380. [in Ukrainian] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Maikovska V. I. (2017). *Sutnist i struktura pidpriemnytskoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv v Ukraini* [The essence and structure of entrepreneurial competence of future specialists in Ukraine] *Visnyk Zhytomyr'skoho derzhavnogo universytetu imeni Ivana Franka*. Pedahohichni nauky. Vypusk 1 (87), p. 112-117 [in Ukrainian].

MON proponuie dlia hromadskoho obhovorennia proiekt Profesiinoho standartu (2020). [in Ukrainian]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-profstandartu-za-profesiyami-vchitel-pochatkovih-klasiv-zzso-vchitel-zzso>

Morozov, S. M., Shkaraputa, L. M. (2000). *Slovnyk inshomovnykh sliv* [Dictionary of foreign words]. K.: Naukova dumka. P. 680 [in Ukrainian].

Scientific Bulletin of the Izmil State University of Humanities.
Section Pedagogical Sciences. Issue 49

Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannya serednoi shkoly. (2016). URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html> [in Ukrainian].

Protsenko O. (2013). *Pidpriemnytski uminnia yak skladnyk zhyttievoi kompetentnosti uchniv profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv.* [Entrepreneurial Skills as a Component of Vital Competence of Vocational Schools Students] *Pedahohika formuvannya tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh.* Vyp. 30 (83). P. 298-301 [in Ukrainian].

Rekomendatsiia 2006/962/IeS Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady (IeS) «Pro osnovni kompetentsii dlia navchannia protiahom usoho zhyttia» vid 18 hrudnia 2006 roku. [in Ukrainian]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975#Text

Savchenko O. (2010). *Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni vyshchii shkoli.* [Competence approach in modern higher education] *Pedahohichna nauka: istoriia, teoriia, praktyka, tendentsii rozvytku.* Vypusk № 3. [in Ukrainian]. URL: <http://www.intellct-invect.org.ua>

Khymynets V. (2010). *Kompetentnisnyi pidkhid do profesiinoho rozvytku vchytelia* [Competence-based approach to professional development of a teacher]. *Zakarpatskyi instytut pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity* [in Ukrainian]. URL: <http://zakinppo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>

ANNEX to the Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning. Brussels, (2018). [in English]. URL: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/annex-recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf>

Borgiasz M. (2017). *Kompetencje przedsiebiorcze – ich rola i znaczenie w pracy wspolczesnego nauczyciela.* *Szkoła – Zawód – Praca.* 14 (185-201) [in Polish]. URL: <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-0f814c30-a171-4cb5-88a9-a76bea995b2a>

Strojny J. (2007). *Kształtowanie postawy przedsiebiorczej – procesy socjalizacji i autokreacji,* [w:] P. Wachowiak, M. Dąbrowski, B. Majewski (red.). *Kształtowanie postaw przedsiebiorczych a edukacja ekonomiczna, FPiAKE, Warszawa.* S. 205-211 [in Polish]. URL: http://www.olimpiada.edu.pl/upload/pliki_2edycja/przedsiębiorczoscFPAKE

АНОТАЦІЯ

У статті розкрито деякі аспекти сутнісної характеристики поняття «підприємницька компетентність» та теоретично обґрунтовано підвалини формування підприємницької компетентності в освітньому середовищі закладу вищої освіти. Відзначено, що сучасні світові тенденції націлюють національне господарство на інноваційний шлях розвитку та, як наслідок, орієнтацію професійної освіти на підготовку майбутніх фахівців, ініціативних, самостійних, підприємливих та креативних. Саме ці якості й визначають підприємницьку компетентність як ключову, таку, що сприяє особистісному успіху, дає змогу вирішувати різноманітні проблеми в повсякденному, професійному, соціальному житті. Відтак досить вагомою постає проблема формування підприємницької компетентності у синергії з розвитком професійної майстерності студентів – майбутніх учителів. У цьому контексті окреслено питання формування підприємницької компетентності у процесі фахової підготовки майбутніх учителів, що сприятиме вдосконаленню освітнього процесу, дозволить розкрити усі потенційні можливості сучасного педагога, здатного впроваджувати Концепцію Нової української школи, одним із ключових компонентів якої є новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві.

Ключові слова: компетентність, компетентнісний підхід, ключові компетентності, нова українська школа, підприємницька компетентність, сучасний учитель.